

Biznes w czasie pandemii

RESTRUKTURYZACJA

Wierzyciel w sidłach postępowania o zatwierdzenie układu

Dłużnik może zainicjować postępowanie naprawcze tylko w celu uzyskania środków ochrony, nie mając zamiaru zawarcia układu z wierzycielami ani nie mając pomysłu na restrukturyzację przedsiębiorstwa. Są prawne sposoby, by wierzyciel mógł temu przeciwdziałać.

NORBERT FROSZTĘGA
IWO JEDLIŃSKI

Z najnowszych statystyk dotyczących liczby zainicjowanych postępowań restrukturyzacyjnych wynika, że w I półroczu 2022 r., zdecydowanie największą popularnością dłużników cieszy się postępowanie o zatwierdzenie układu (PZU), stanowiące ponad 90 proc. wszystkich otwartych w tym czasie restrukturyzacji. Naturalnie, rosnąca liczba dłużników korzystających z dobrodziejstw postępowania o zatwierdzenie układu w jego odświeżonej wersji, przekłada się również na konieczny wzrost poziomu zaangażowania po stronie wierzycieli zmuszonych do walki o swoje interesy majątkowe.

Jakie działania powinien podjąć wierzyciel, uzyskawszy informację o zainicjowaniu PZU przez swojego kontrahenta? Jakie zagrożenia czyhają na wierzycieli i z jakich instrumentów prawnych mogą oni skorzystać w batalii o odzyskanie swoich należności?

Dwa warianty PZU

Od 1 grudnia 2021 r., postępowanie o zatwierdzenie układu prowadzone może być w dwóch wariantach.

1. W pierwszym wariantcie dokonuje się obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego w Krajowym Rejestrze Zadłużonych (KRZ), co uaktywnia specjalny parasol ochronny nad dłużnikiem – publikacja obwieszczenia skutkuje zawieszeniem postępowań egzekucyjnych skierowanych do majątku dłużnika oraz niedopuszczalnością wszczynania nowych tego rodzaju postępowań. Co więcej, niedopuszczalne staje się wówczas także wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia lub zarządzenia zabezpieczenia roszczenia na majątku dłużnika oraz wypowiedzenie kluczowych umów dla funkcjonowania przedsiębiorstwa dłużnika. Ochrona ta trwa zasadniczo przez 4 miesiące, a warunkiem jej przedłużenia na dalszy okres (tj. do dnia prawomocnego umorzenia postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku o zatwierdzenie układu lub do dnia zakończenia postępowania o zatwierdzenie układu) jest złożenie wniosku o zatwierdzenie układu do właściwego sądu restrukturyzacyjnego przed upływem 4 miesięcy od dnia publikacji obwieszczenia w KRZ – jeśli wniosek w tym czasie nie zostanie złożony, skutki obwieszczenia wygasną z mocy prawa.

2. W drugim wariantcie, postępowanie toczy się bez dokonywania obwieszczenia w KRZ, a zatem dłużnik, mimo prowadzenia PZU, nie korzy-

sta z ww. form ochrony, w tym zwłaszcza z immunitetu egzekucyjnego. W dużej mierze to właśnie od rodzaju PZU zależy będzie repertuar narzędzi dostępnych wierzycielowi w ramach walki o swoje interesy.

Uchylenie skutków obwieszczenia w KRZ

Jeżeli dłużnik obwieścił w KRZ o ustaleniu dnia układowego z pozycji wierzyciela warto przeanalizować, czy aby na pewno taki podmiot jest uprawniony do skorzystania z tego wariantu postępowania. Co prawda, zbadanie ewentualnych przeszkód do dokonania obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego wchodzi w zakres obowiązków doradcy restrukturyzacyjnego sprawującego nadzór nad prawidłowym przebiegiem postępowania, jednak nie można wykluczyć, że – np. wskutek zatajenia przez dłużnika określonych informacji – obwieszczenie o ustaleniu dnia układowego nastąpi względem przedsiębiorcy, który z dobrodziejstwa tego skorzystać nie może. Dokonanie obwieszczenia jest niedopuszczalne, jeśli dłużnik w okresie ostatnich dziesięciu lat prowadził postępowanie o zatwierdzenie układu, w którym dokonano obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego, albo jeśli w tym okresie postępowanie restrukturyzacyjne dłużnika zostało umorzone – chyba, że nastąpiło to za zgodą rady wierzycieli.

W razie odnotowania tego rodzaju okoliczności przez wierzyciela, przysługuje mu prawo do złożenia wniosku o uchylenie skutków obwieszczenia. Wniosek w tym przedmiocie powinien odpowiadać wymogom formalnym pisma procesowego i być skierowany do sądu restrukturyzacyjnego właściwego miejscowo dla dłużnika – sądu rejonowego – sądu gospodarczego właściwego dla głównego ośrodka podstawowej działalności dłużnika.

Powyższy instrument prawny przysługuje wierzycielowi również, gdy są podstawy do przyjęcia, że skutki dokonania obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego prowadzić będą do pokrzywdzenia szerszej grupy podmiotów (wierzycieli) – konieczne jest więc wykazanie, że przyznanie uprawnień ochronnych dłużnikowi skutkować będzie istotnym i nieuzasadnionym w świetle zaistniałych okoliczności pogorszeniem ich sytuacji prawnej. Do pokrzywdzenia wierzycieli dochodzi w sytuacji, w której dłużnik obwieszcza o ustaleniu dnia układowego jedynie w celu uzyskania środków ochrony, nie mając przy tym zamiaru

zawarcia układu z wierzycielami bądź nie mając jakiegokolwiek pomysłu na restrukturyzację prowadzonego przedsiębiorstwa, czy też dążąc tylko do utwardzenia wskutek upływu czasu czynności dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli. Dłużnikowi postępującemu w ten sposób najczęściej będzie można przypisać złą wiarę.

Skutki obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego prowadzić będą do pokrzywdzenia wierzycieli również wówczas, gdy dłużnik inicjujący proces restrukturyzacji jest niewypłacalny w tak istotnym stopniu, że brak jest jakichkolwiek widoków na zawarcie układu z wierzycielami i jego wykonanie. Samo otwarcie restrukturyzacji w takim przypadku prowadzi jedynie do ograniczenia poziomu zaspokojenia wierzycieli w ramach postępowania upadłościowego, skutkując ich pokrzywdzeniem. W razie wydania postanowienia w przedmiocie uchylenia skutków obwieszczenia, postępowanie toczy się dalej, z tym że dłużnikowi nie przysługują już środki ochrony przewidziane w ustawie. Dochodzi bowiem do uchylenia skutków (następstw) obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego, w tym immunitetu egzekucyjnego, nie zaś uchylenia samego postępowania restrukturyzacyjnego.

Prawo do informacji

Wierzyciel, w ramach PZU, został wyposażony przez ustawodawcę w uprawnienie do zasięgnięcia u nadzorcę układu informacji o sytuacji majątkowej dłużnika i możliwości wykonania układu w zakresie, który jest potrzebny do podjęcia racjonalnej ekonomicznie decyzji o głosowaniu za albo przeciw układowi. W zakresie tych danych mieszczą się informacje obrazujące rzeczywisty stan przedsiębiorstwa dłużnika i niestanowiące tajemnicy przedsiębiorstwa, tj. w szczególności te związane z poziomem sprzedaży, średnią marżą, podpisanymi kontraktami, jak również informacje, dzięki którym możliwe jest zorientowanie się co do perspektyw wykonania ewentualnego układu.

Pozyskanie danych o kondycji finansowej przedsiębiorstwa dłużnika może okazać się przydatne również do przeprowadzenia analizy, czy skutki obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego nie prowadzą aby do pokrzywdzenia wierzycieli, dając tym samym wierzycielowi pole do rozważenia zasadności złożenia wniosku o ich uchylenie. Zbadanie sytuacji finansowej dłużnika, rodzaju i wartości posiadanego majątku, w tym z uwzględnieniem ewentual-

ZDANIEM AUTORÓW

Norbert Frosztęga

adwokat, doradca restrukturyzacyjny, partner w Zimmerman Sierakowski i Partnerzy

Iwo Jedliński

Adwokat w Zimmerman Sierakowski i Partnerzy

Głównymi beneficjentami postępowań o zatwierdzenie układu są rzecz jasna dłużnicy. Dzięki tej procedurze, dłużnicy dotknęci mniej lub bardziej poważnymi problemami finansowymi mogą wdrożyć działania naprawcze mające na celu poprawę funkcjonowania przedsiębiorstwa, jego kondycji ekonomiczno-finansowej i w konsekwencji zażegnania powstałego kryzysu. Warto jednak pamiętać, że postępowanie o zatwierdzenie układu to też pole do nadużyć, zwłaszcza gdy postępowanie to jest inicjowane bez zamiaru zawarcia układu – jedynie w celu uzyskania ochrony przeciwegzekucyjnej. Z tego też względu, posiadając status wierzyciela, warto trzymać rękę na pulsie i rozważyć podstawy do złożenia ewentualnego wniosku o uchylenie skutków obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego. W razie braku podstaw do złożenia takiego wniosku, w pełni zasadnym jest skorzystanie z pozostałych dostępnych wierzycielom narzędzi, w tym zwłaszcza zasięgnięcie informacji o kondycji finansowej przedsiębiorstwa dłużnika. Wierzyciele bogatsi o tę wiedzę mają większe szanse na podjęcie lepszej – z perspektywy ich interesu majątkowego i szans na uzyskanie zaspokojenia – decyzji co do głosowania nad układem.

nych zabezpieczeń na nim ustanowionych oraz wysokości zobowiązań, z pewnością ułatwi podjęcie decyzji co do tego, czy i jak głosować nad układem. Jeśli przykładowo okazałoby się, że dłużnik prowadzi działalność opartą na świadczeniu usług, nie posiadając przy tym wartościowego majątku, wówczas korzystniejszy z perspektywy uzyskania potencjalnego zaspokojenia byłby głos za układem i umożliwienie dłużnikowi kontynuowania działalności w oczekiwaniu na wypracowanie środków pozwalających na spłatę zadłużenia. Alternatywą byłaby oczywiście upadłość, jednak wobec braku istotnego majątku mogącego posłużyć za substrat zaspokojenia, wniosek w tym przedmiocie zapewne zostałby oddalony, a zobowiązania nieuregulowane choćby w części.

Prawo wglądu w akta postępowania

Od 1 grudnia 2021 r., a więc wraz z wejściem w życie KRZ, akta postępowania o zatwierdzenie układu są prowadzone przez nadzorcę układu w systemie teleinformatycznym i co do zasady dostępne każdemu uczestnikowi tego postępowania z poziomu własnego komputera. Dzięki temu, wierzyciel ma możliwość weryfikacji tre-

ści dokumentów wpływających do akt sprawy i zorientowania się co do aktualnego etapu postępowania. Dostęp do akt sprawy stanowi dla wierzyciela również źródło wiedzy o tym, czy przysługująca mu wierzycielowi została umieszczona w spisie wierzycieli lub spisie wierzycieli spornych i czy w treści tych dokumentów uwzględniono wszystkie jej cechy. Wierzyciele, którzy z różnych względów nie chcą lub nie mogą uzyskać dostępu do akt postępowania we własnym zakresie, mają możliwość zapoznania się z nimi w biurze nadzorcę układu, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego to postępowanie. Warto przy tym zauważyć, że dokumenty zgromadzone i wpływające do akt sprawy również mogą stanowić źródło cennej wiedzy o przedsiębiorstwie dłużnika, ułatwiając tym samym wierzycielowi podjęcie decyzji w głosowaniu nad układem.

Możliwość złożenia zastrzeżeń

Procedura zbierania głosów w głosowaniu nad układem musi zostać przeprowadzona z poszanowaniem interesów uczestników postępowania i w sposób zgodny z prawem. Z tego też względu ustawodawca